

УДК 635.261

Слободяник Г. Я., канд. с.-г. наук, доцент кафедри овочівництва

Уманський національний університет садівництва

e-mail: sgy123@i.ua

Войцехівський В. І., канд. с.-г. наук, доцент кафедри технології зберігання, переробки і

стандартизації продукції рослинництва ім. проф. Б. В. Лесика

Національний університет біоресурсів і природокористування України

e-mail: vinodel@i.ua

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИРОЩУВАННЯ ЦИБУЛІ ПОРЕЙ З КОРЕНЕВИМ ПІДЖИВЛЕННЯМ МІНЕРАЛЬНИМ ДОБРИВОМ $N_{10}P_{10}K_{40}$ НА ФОНІ КРАПЛИННОГО ЗРОШЕННЯ І ФЕРТИГАЦІЇ

Цибуля порей належить до овочевих рослин, які виносять з урожаєм велику кількість поживних речовин, тому потребує раціональної системи удобрення і диференційованого вибору добрив залежно від умов вирощування. Більшість рекомендацій щодо удобрення цибулі порей аналогічні системі внесення добрив для цибулі ріпчастої, хоча остання потребує, наприклад, у 1,5 рази менше калію.

Альтернативних досліджень щодо раціонального удобрення цибулі порей на фоні краплинного зрошення в Україні не проводилось.

З метою встановлення оптимальних умов удобрення цибулі порей було закладено польовий дослід з оцінюванням особливостей росту і продуктивності рослин залежно від програми фертигації. Як фонове удобрення (контроль) двічі вносити NPK_{20} нормою 2 кг/га. Як альтернативний варіант – до фонового удобрення додавали підживлення комплексним легкорозчинним мінеральним добривом марки DripFert складу $N_{10}P_{10}K_{40}$, двічі, нормою 2 кг/га. Ґрунт дослідної ділянки – чорнозем опідзолений важкосуглинковий з умістом гумусу біля 3,2 %, азоту – 103 мг/кг ґрунту (за методом Корнфілда), фосфору – 85 і калію – 103 мг/кг ґрунту (за методом Чирикова). Висаджували у відкритий ґрунт 70-денну розсаду порею сорту Колумбус за схемою 70×10 см.

Одержані впродовж 2014–2016 рр. дані свідчать про динамічний ріст рослин порею на фоні додаткового підживлення добривом з вмістом K_{40} . Площа листків за підживлення $N_{10}P_{10}K_{40}$ у середньому становила 1141 см², що істотно – на 25 % більше порівняно з контролем. Завдяки внесенню калійного добрива загальна і товарна маса рослин цибулі порей досягала 460 і 285 г, що складає надвишок від контролю на рівні 42 % і 34 % відповідно.

Формуванню вищого рівня врожаю цибулі порей у середньому за роки досліджень сприяло дворазове підживлення $N_{10}P_{10}K_{40}$ – 40,7 т/га, тобто, приріст урожаю – на 10,3 т/га (за $НІР_{05}=1,5-2,3$ т/га). За фонового удобрення врожайність порею варіювала від 27,4 т/га до 33,5 т/га. Максимальний врожай порею було одержано у 2014 р. за умови підживлення $N_{10}P_{10}K_{40}$ – 43,2 т/га, що на 29 % вище рівня продуктивності рослин варіанту контролю.

Отже, за краплинного зрошення, незважаючи на високу забезпеченість ґрунту калієм, дворазове кореневе підживлення цибулі порей комплексним мінеральним добривом марки DripFert $N_{10}P_{10}K_{40}$ сприяє формуванню більш продуктивних рослин і поліпшенню якості несправжнього стебла.

УДК 631.526.32:633.16

Слободянюк С. В., наук. співроб. відділу науково-технічної інформації**Смульська І. В.**, стар. наук. співроб. відділу експертизи на придатність до поширення

Український інститут експертизи сортів рослин

e-mail: svtlana2527@gmail.com

СОРТОВІ РЕСУРСИ ЯЧМЕНЮ В УКРАЇНІ

Ячмінь належить до найпоширеніших сільськогосподарських культур у світі, посівні площі якого займають четверте місце після пшениці, рису та кукурудзи, а в Україні за цим показником він поступається лише озимій пшениці. Ячмінь вирощують на зелений корм і сіно. Солома ячменю використовується як грубий корм у тваринництві. Із зерна скловидного крупнозерного ячменю виробляють перлову та ячмінну крупу, яка містить 9–11 % білка, 82–85 % крохмалю, а також борошно, яке застосовують

як домішок при хлібопеченні, зокрема використовують для виробництва пива.

В Україні створено багато цінних сортів ячменю, зокрема у 2016 році у Державному реєстрі сортів рослин, придатних для поширення в Україні (далі – Державний реєстр) зареєстровано 147 сортів ярого ячменю, з них 85 сортів за своїми якісними характеристиками є пивоварні, що складають 58 % від усіх зареєстрованих; фуражні – 49 сортів, що складають 33 % та 13 цінних сортів, що складають 9 %.

Кількість сортів ярого ячменю у Державному реєстрі на 2016 рік збільшилася на 71 сорт порівняно з 2005 роком (у 2005 році зареєстровано 76 сортів ярого ячменю, 57 з яких – сорти вітчизняної селекції, що складає 75 % від усіх зареєстрованих, у 2016 році зареєстровано 147 сортів, 82 з яких – сорти вітчизняної селекції, що складає 56 % від усіх зареєстрованих).

Кількість сортів озимого ячменю у Державному реєстрі на 2016 рік збільшилася на 26 сортів порівняно з 2005 роком (у 2005 році зареєстровано 24 сорти ярого ячменю, 19 з яких – сорти ві-

тчизняної селекції, що складає 79 % від усіх зареєстрованих сортів; у 2016 році зареєстровано 53 сорти, 27 з яких – сорти вітчизняної селекції, що складає 51 % від усіх зареєстрованих).

Проаналізувавши національні сортові ресурси ячменю у Державному реєстрі можна зробити висновок, що ячмінь є важливою сільськогосподарською культурою і в останні роки збільшується кількість зареєстрованих сортів вітчизняної селекції, що мають високі врожайні властивості, а також є стійкими проти хвороб і шкідників.

УДК 632.7 :633.853.4

Станкевич С. В., канд. с.-г. наук, доцент кафедри зоології та ентомології ім. Б. М. Литвинова
Харківський національний аграрний університет ім. В. В. Докучаєва
e-mail: yostek@mail.ru

РИЖІЙ – СТІЙКА ДО ШКІДНИКІВ КУЛЬТУРА ВЕЛИКИХ МОЖЛИВОСТЕЙ

На сьогоднішній день основними олійними культурами з родини капустяних (*Brassicaceae*) у світі є ріпак озимий (*Brassica napusoleifera bienis* D. C.) і ріпак ярий (*Brassica napusoleifera annua* Metzg.). Зараз їх посіви в світі становлять більше 40 млн га, а в Україні – близько 1 млн га. Слід зазначити, що для умов Східного Лісостепу України (де проводилися дослідження), на особливу увагу заслуговують саме ярі олійні культури з родини капустяних, адже в останні роки озимі культури дуже погано переносять зимовий період і часто гинуть.

Однією з найбільш перспективних капустяних олійних культур є рижій (*Camelinasativavar. Glabrata* (DC.)). Сьогодні рижій вирощується в Україні на невеликих площах в зоні Полісся. Рижій невибагливий до умов вирощування. Це холодостійка культура, сходи якої витримують заморозки до -12 °С. Насіння починає проростати при температурі 1–2 °С. Рослини витримують весняні заморозки до -8 °С. Це дуже важлива перевага над іншими ярими капустяними культурами, адже дає можливість висівати культуру в найбільш ранні терміни і також дуже рано збирати врожай, роблячи рижій прекрасним попередником. Період вегетації триває всього 70–90 днів. Рижій вважається вологолюбною рослиною, однак роки досліджень (2013–2016 рр.), коли відзначалися тривалі посушливі періоди рижій прекрасно себе показав порівняно з іншими культурами.

Головними причинами отримання невисокого врожаю олійних капустяних культур є недотримання агротехніки і великі втрати від шкідливих організмів, що становлять 30–40 % і більше, тому розробка ефективної, науково обґрунтованої системи захисту посівів при сучасних технологіях вирощування виходить на перше місце.

Домінуючими видами шкідників на посівах олійних капустяних культур в наших дослідженнях були комплекс хрестоцвітих клопів (*Eurydemasp.*): капустяний, або розмальований (*Eurydemaventralis* Kol.), ріпаковий (*E. oleracea* L.), гірчичний (*E. ornata* L.), капуста на тля (*Brevicoryne brassicae* L.), капуста міль (*Plutellamaculipennis* Curt.), ріпаковий квіткоїд (*Meligethesaeneus* F.), оленка волохата (*Tropinota (Epicometis) hirta* L.), хрестоцвіті блішки (*Phyllotretasp.*): чорна (*Ph. atra* F.), синя (*Ph. nigripes* F.), світлонога (*Ph. nemorum* L.), хвиляста (*Ph. Undulata* Kutsch.), виїмчаста (*Ph. vitata* Redt.) і широкосмугаста (*Ph. Armoracia* Koch.).

У ході досліджень за домінуючими видами шкідників олійних капустяних культур було встановлено, що на рижій ярому не відзначено живлення будь-якого із шкідників, тому рижій є дуже перспективною культурою, так як не вимагає проведення захисних заходів проти шкідників, що значно підвищує економічну ефективність його вирощування та знижує пестицидне навантаження на довкілля.